

Μάθημα: Νεοελληνική Γλώσσα & Λογοτεχνία

Τάξη: Γ' Λυκείου και Απόφοιτοι

Ημερομηνία: 24 Νοεμβρίου 2024

Καθηγητές: Ομάδα Φιλολόγων Φροντιστηρίων Φάσμα

Ονοματεπώνυμο:

ΚΕΙΜΕΝΟ 1: «Οι παρενέργειες του πρωταθλητισμού»

Ο Κωνσταντίνος Τσουκαλάς διετέλεσε καθηγητής της Κοινωνιολογίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Σήμερα είναι πρόεδρος του Ελληνικού Ιδρύματος Πολιτισμού.

[...]Ως «big business» ο αθλητισμός λειτουργεί πια επαγγελματικά, δηλαδή με αποκλειστικό γνώμονα το κέρδος. Το «ευ αγωνίζεσθαι» είναι πια απλώς ένα ρητορικό σύνθημα, κάτι σαν το «ελευθερία, ισότητα, αδελφότητα». Το μόνο που έχει σημασία είναι η νίκη. Οι ανταγωνιζόμενοι μετέρχονται, λοιπόν, όλα τα θεμιτά και αθέμιτα μέσα, για να την πετύχουν. Και όποιος δεν τα μετέλθει, προφανώς θα χάσει. Πρόκειται για παιχνίδι, όπου οι ευγενείς ψυχές δε συμμαχούν με τον Θεό, αλλά με τον Διάβολο.

[...]Το αθλητικό παζάρι είναι πια οικουμενικό και «παγκοσμιοποιημένο» και φυσικά οι τζίροι έχουν ανεβεί αντίστοιχα. Για τους ίδιους τους αθλητές, λοιπόν, η πρόκληση είναι πρωτόγνωρη. Η επωνυμία εξασφαλίζει πλέον όχι μόνο δημοσιότητα και χρήματα, αλλά και υπηκοότητες, φορολογικές διευκολύνσεις, σπίτια, αυτοκίνητα, βίλες, υποτροφίες και άλλες προνομίες¹, που και αυτές αυξάνονται αλματωδώς με την πάροδο του χρόνου.[...]

Υπό τους όρους αυτούς όμως πώς θα ήταν δυνατόν να ζητούμε από τους αθλητές να αντισταθούν στους πειρασμούς της επιτυχίας; Αυτή καθεαυτή η επιλογή ενός επαγγέλματος που υπόσχεται τη φήμη και τον πλούτο μέσα σε ελάχιστα χρόνια απαιτεί προφανώς «θυσίες». Και οι θυσίες αυτές δεν είναι μόνο η ενέργεια, ο χρόνος, η παραίτηση από τη συστηματική εκπαίδευση, η συρρίκνωση της ιδιωτικής ζωής και η σκληρή προπόνηση, αλλά και η συνειδητή ανάληψη των κινδύνων υγείας που ακολουθεί την ιατρική και βιολογική προετοιμασία τους. Το ρίσκο είναι δεδομένο, αλλά δίχως ρίσκο η αποτυχία είναι σίγουρη. Και έτσι αρχίζει η ηθική και υπαρξιακή διαπραγμάτευση με την αδήριτη² πραγματικότητα του κέρδους. Αν σκεφθεί κανείς πως ακόμη και ένας μικροποδοσφαιριστής κερδίζει πολύ περισσότερα από έναν δάσκαλο, από έναν εργάτη ή από έναν ιδιωτικό υπάλληλο και ότι η μεγάλη επιτυχία οδηγεί σε μυθικό πλούτο, είναι σαφές πόσο μεγάλη είναι η έλξη που μπορεί να ασκείται σε όλους εκείνους που βλέπουν γύρω τους τη μιζέρια και την ανεργία. Οι σειρήνες είναι, λοιπόν, ακαταμάχητες.

Με αυτή την έννοια, οι αθλητές είναι θύματα της λαμπρής καριέρας που τους ανοίγεται. Για να ελπίζουν σε ένα καλύτερο μέλλον, θα πρέπει να εξαντλήσουν τις δυνατότητές τους.[...] Οι

επαγγελματίες αθλητές είναι πέραν του καλού και του κακού. Οφείλουν να παίζουν το παιχνίδι είτε το θέλουν είτε όχι. Τα υποτιθέμενα «πρότυπα» της νεολαίας δεν ασκούν ανιδιοτελές κοινωνικό λειτούργημα. Ενσαρκώνουν το αίτημα της άνευ όρων προσαρμογής του ατόμου στις επιταγές ενός αδυσώπητου και διαβολικού συστήματος. Η ειρωνεία, βέβαια, είναι αθέλητη: Εκείνοι ακριβώς που θα κληθούν, υποτίθεται, να «σώσουν» τη νεολαία από τη μάστιγα των ναρκωτικών πρέπει να γίνουν οι ίδιοι θύματα της δικής τους επαγγελματικής ναρκοεξάρτησης.

Με αυτή την έννοια, τα αναβολικά είναι απλώς ένας ακόμη «επαγγελματικός κίνδυνος». Οι αθλητές παίζουν με την υγεία τους, όπως ακριβώς οι μονομάχοι της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας έπαιζαν με τη ζωή τους.[...] Ας πάψει, λοιπόν, η κοινωνία να ηθικολογεί. Οι επίδοξοι επαγγελματίες γνωρίζουν καλά τις συνέπειες της επιλογής τους. Φροντίζει, εξάλλου, γι' αυτό η άγρυπνη Πολιτεία. Οι καπνιστές διαβάζουν κάθε ημέρα ότι το κάπνισμα είναι επικίνδυνο για την υγεία, πολλές μπουκάλες αλκοολούχων ποτών επισημαίνουν τους κινδύνους της κατάχρησης, οι μουρντάρηδες έχουν μάθει πια τι σημαίνει AIDS, οι λαίμαργοι διαπραγματεύονται με τη χοληστερόλη που αναγράφεται στη συσκευασία των τροφίμων, ενώ η νομοθεσία της Πολιτείας της Νεβάδα επιβάλλει στα καζίνα να γράφουν ευκρινώς επάνω στα μηχανήματα των «κουλοχέρηδων» ότι η κατάχρηση του παιχνιδιού μπορεί να έχει καταστροφικές συνέπειες. Όπως τα ναρκωτικά, ο καπνός, η υπερβολική ταχύτητα και η κατάχρηση αβγών, έτσι και ο κατ' επάγγελμα πρωταθλητισμός είναι λοιπόν σαφέστατα «επικίνδυνος για την υγεία». Αυτή, εξάλλου, είναι και η χίμαιρα³ του ανεξέλεγκτου φιλελευθερισμού. Το άτομο καλείται να επιλέξει τα πάντα πλην του καπιταλιστικού συστήματος, το οποίο εγγυάται την ελευθερία των συλλογικά, αλλά και ατομικά βλαπτικών επιλογών του.

Κωνσταντίνος Τσουκαλάς
www.tovima.gr (διασκευή)

¹προνόμιο με εξαίρεση από την κοινή νομοθεσία

²ακαταμάχητη

³το απραγματοποίητο όνειρο, το φανταστικό

ΚΕΙΜΕΝΟ 2: «Το φίλαθλο πνεύμα»

Το κείμενο έχει αντληθεί από την ιστοσελίδα του Ιστιοπλοϊκού Ομίλου Πειραιά στις 13/5/2022 και έχει διασκευαστεί για τις ανάγκες της εξέτασης.

[...] Η ιδέα του «Ευ Αγωνίζεσθαι» πρέπει να είναι πανταχού παρούσα σε όλους τους τύπους του αθλητισμού ανεξαρτήτως ηλικίας των μετεχόντων και να εφαρμόζεται στη Φυσική Αγωγή των παιδιών και των εφήβων. Τα σχολεία, τα κολέγια και τα Πανεπιστήμια έχουν μεγάλη ευθύνη στο να προάγουν την ιδέα του Φίλαθλου Πνεύματος, ενώ οι αθλητικοί σύλλογοι θα πρέπει επίσης να δίνουν έμφαση στο «Ευ Αγωνίζεσθαι» μέσω των προπονητικών τους προγραμμάτων, των αγώνων και της κοινωνικής ζωής. (Από το Μανιφέστο της Διεθνούς Επιτροπής Φίλαθλου Πνεύματος, CIFP).

Όλοι γνωρίζουμε ότι χωρίς φίλαθλο πνεύμα δεν μπορεί να υπάρξει αθλητισμός. Παρόλα αυτά, είναι αλήθεια ότι η διαφθορά, η μάστιγα της σημερινής κοινωνίας, έχει αρχίσει να εισέρχεται και στους αθλητικούς χώρους και το χειρότερο είναι ότι αυτό σε λίγο δε θα εκπλήσσει πλέον κανέναν μας. Κάθε μέρα αυξάνονται οι φανατικοί οπαδοί, ενώ μειώνονται οι

φίλαθλοι. Οι πανέμορφοι αθλητικοί χώροι μετατρέπονται από τόποι χαράς, φιλίας και γιορτής σε τόπους σύγκρουσης και διαμάχης. Τα παιδιά εκτίθενται σε σκηνές που εκφυλίζουν το «αθλητικό πνεύμα» κι όλοι βρισκόμαστε αντιμέτωποι με ένα καίριο ερώτημα, αν κάτω από αυτές τις συνθήκες ο αθλητισμός εκπληρώνει τους βαθύτερους κοινωνικούς του στόχους.

Κάθε χρόνο διεξάγονται πλήθος από συνέδρια, συγγράφονται βιβλία, εκδίδονται κώδικες οδηγιών και διακηρύξεις από διεθνείς οργανισμούς, αθλητικές ομοσπονδίες και κυβερνητικούς φορείς, οι οποίοι ασχολούνται με το θέμα. Είναι, όμως, οι προσπάθειες αυτές αρκετές; Οι μέρες μας απαιτούν μια περισσότερο πρακτική, συγκεκριμένη και αποτελεσματική παρέμβαση. Οι προστατευτικές μπάρες και τα σώματα ασφαλείας δε φαίνεται να επαρκούν. Οι προσπάθειές μας θα πρέπει να οδηγούν στη ρίζα του προβλήματος, εστιάζοντας την προσοχή μας στην πρόληψη και όχι απλώς στην καταστολή των αρνητικών εκφυλιστικών φαινομένων που μαστίζουν τον αθλητισμό. Η πρόληψη με αυτή την έννοια είναι η καλλιέργεια και η προαγωγή της ιδεολογίας του «Ευ Αγωνίζεσθαι» και των θεμελιωδών παγκοσμίως αναγνωρισμένων αξιών, που αυτό περικλείει, στο πνεύμα και στην ψυχή των νέων ανθρώπων, μέσω μιας συστηματικής και εμπεδωμένης προσέγγισης. [...]

Το «Φίλαθλο Πνεύμα» βρίσκεται πέρα από τον ανταγωνισμό. Εκφράζεται με τον αλληλοσεβασμό και την επικοινωνία, την αλληλοκατανόηση και τη συνεργασία μεταξύ των ατόμων και των ομάδων. Εάν καλλιεργήσουμε αυτές τις κοινωνικές αξίες στη νέα γενιά, τότε θα κτίσουμε έναν καλύτερο και πιο δίκαιο κόσμο. Η εφαρμογή του «Φίλαθλου Πνεύματος» μπορεί να συμβάλλει ως ένα σημαντικό μέσο στην προαγωγή της αδελφότητας των λαών και της κατανόησης των πολύ-πολιτισμικών ιδιαιτεροτήτων, ώστε να εμποδίσει την ξενοφοβία, τον ρατσισμό, τη βία, τις κοινωνικές και φυλετικές διακρίσεις.

ΚΕΙΜΕΝΟ 3 : «Μια νύχτα με τον Σπύρο Λούη»

Το κείμενο είναι απόσπασμα από το διήγημα της Έλενας Χουζούρη «Μια νύχτα με τον Σπύρο Λούη», στο βιβλίο «Κότινοι και στέφανοι, έντεκα διηγήματα για τους Ολυμπιακούς Αγώνες», εκδ. Λιβάνη, Αθήνα: 2004

Γύρισε ψόφια από την προπόνηση, αλλά ευχαριστημένη. Κάθε μέρα και οι επιδόσεις της ανέβαιναν. Κάθε μέρα και ο τελικός στόχος λες και της έκλεινε το μάτι: «Σου 'ρχομαι, χρυσό μου, σου 'ρχομαι», μουρμούριζε πριν τεντώσει το σώμα της και το αφήσει να τιναχτεί μπροστά. Τα μετάλλια και τα κύπελλα που είχε κερδίσει μέχρι σήμερα δεν της έφταναν. Ήθελε εκείνο το άλλο, το χρυσό. Ν' ανέβει στο βάθρο, ψηλότερα απ' όλες, και να το φορέσει. «Θα τα καταφέρω. Θα το πάρω. Πού θα μου πάει;», έλεγε και ξανάλεγε με τέτοια ένταση που ένιωθε να πονάει πίσω ο αυχένας της. Ο προπονητής της το 'χε πάρει είδηση. «Χαλάρωσε», της είπε προχθές. «Δε χρειάζεται τόσο άγχος. Σε χαλάει. Το 'χεις σίγουρο το χρυσό. Αλλά, αν είσαι έτσι στην τσίτα, τα βραχυκυκλώνεις τα πράγματα. Κουλ και αυτοπεποίθηση. Έλα μπράβο». Είχε δίκιο. Δεν έμενε πολύς καιρός μέχρι τον Αύγουστο κι έπρεπε να συγκεντρώσει όλες τις δυνάμεις της μέχρι το ακέραιο. Τα άγχη και τα τέτοια είναι σπατάλη. Σήμερα όμως τα πήγε τέλεια. Ενθουσίασε τους πάντες. Ο προπονητής τρελαμένος... «Είσαι και η πρώτη, κούκλα μου», σχεδόν ούρλιαζε. «Θα μας μείνει αυτός έτσι όπως κάνει», σκέφτηκε. Τον αντιμετώπισε σαν παιδί κι ας ήταν γέρος για τα γούστα της. «Χαλάρωσε», του είπε με τη σειρά της, σχεδόν στοργικά, αλλά σίγουρα αφ' υψηλού.

Αυτό το αφ' υψηλού το 'νιωθε έντονα σήμερα. Υπέροχο συναίσθημα. Πετάς κι οι άλλοι σε κοιτάνε σαν το όγδοο θαύμα. Έτσι ακριβώς ήθελε να πετάξει μέσα στο στάδιο τον Αύγουστο. Όχι απλώς να τρέξει. ΝΑ ΠΕΤΑΞΕΙ. Τελεία και παύλα. Όπως πέταξε κι εκείνος ο χωριάταρος ο φουστανελάς και τους κούφανε όλους. Κι έγινε θρύλος, ανέκδοτο, παροιμία, ό,τι θες τέλος πάντων, ποτέ δεν τα πήγαινε καλά με τη γραμματική. Ο Σπύρος Λούης⁴. Τι κόλλημα έχει τέλος πάντων μ' αυτόν;

Πώς να μην είχε. Σχεδόν απ' τα μπουσουλίσματα άκουγε γι' αυτόν στο σπίτι. Ούτε της οικογένειας να 'ταν. Όταν μεγάλωσε κάπως, ρώτησε κι έμαθε. Εντυπωσιάστηκε. Άσε που ζήληψε κιόλας. Τον σκεφτόταν να μπαίνει στο Στάδιο και να το σηκώνει όλο στο πόδι κι ανατρίχιαζε.

⁴Ο Σπύρος Λούης ήταν Έλληνας μαραθωνοδρόμος και νικητής στους Ολυμπιακούς Αγώνες του 1896.

ΘΕΜΑ Α

A1. Να αποδώσετε συνοπτικά το περιεχόμενο της δεύτερης και τρίτης παραγράφου («*Το αθλητικό παζάρι... ακαταμάχητες*») του **Κειμένου 1** σε 60 – 70 λέξεις.

Μονάδες 20

ΘΕΜΑ Β

B1. Σε καθέναν από τους παρακάτω ισχυρισμούς να δώσετε τον χαρακτηρισμό «**Σωστό**» ή «**Λάθος**», σύμφωνα με το **Κείμενο 1**.

1. Ο αθλητισμός σήμερα, αν και έχει μετατραπεί σε big business, δεν έχει αποκλειστικό γνώμονα το κέρδος.
2. Η φήμη και ο πλούτος των επώνυμων αθλητών απαιτούν θυσίες, εις βάρος τόσο της προσωπικής τους ζωής, όσο και της υγείας τους.
3. Τα αναβολικά αποτελούν έναν ακόμη «επαγγελματικό κίνδυνο», τον οποίο οι αθλητές συνειδητά αναλαμβάνουν.
4. Ο επαγγελματικός αθλητισμός είναι ένα σύστημα άνευ όρων προσαρμογής του ατόμου στις επιταγές του «ευ αγωνίζεσθαι».
5. Τα ηθικά και υπαρξιακά διλήμματα των αθλητών που αφορούν τους κινδύνους του επαγγέλματος φαίνεται να υποχωρούν μπροστά στο κέρδος.

Μονάδες 10

B2. α. Ο συντάκτης του **Κειμένου 2** στη δεύτερη παράγραφο χρησιμοποιεί την τεχνική της αντίθεσης. Ποιες αντιθέσεις καταγράφονται (μονάδες 4) και ποια πρόθεση του συντάκτη υπηρετούν αυτές σε κάθε περίπτωση; (μονάδες 6)

β. Ο συντάκτης του **Κειμένου 1** στην τελευταία παράγραφο αξιοποιεί σε πολλά σημεία την ειρωνεία ως μέσο πειθούς. Να δώσετε ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα (Μονάδες 2) και να γράψετε τι πετυχαίνει με την επιλογή του αυτή. (Μονάδες 3)

Μονάδες 15

B3. α. «Κάθε χρόνο διεξάγονται πλήθος από συνέδρια, συγγράφονται βιβλία, εκδίδονται κώδικες οδηγιών και διακηρύξεις από Διεθνείς οργανισμούς, αθλητικές ομοσπονδίες και κυβερνητικούς φορείς, οι οποίοι ασχολούνται με το θέμα» **(Κείμενο 2)**

Χωρίς να επιφέρετε κάποια αλλαγή στην αναφορική πρόταση να μετατρέψετε τη σύνταξη από παθητική σε ενεργητική (μονάδες 3) και να εξηγήσετε ποια διαφοροποίηση παρατηρείτε στο ύφος του λόγου (μονάδες 2)

β. Ο συντάκτης του **Κειμένου 2** θεωρεί τον εκφυλισμό του αθλητικού πνεύματος στην εποχή μας:

- i.** έναν πιθανό κίνδυνο,
- ii.** κάτι βέβαιο που ισχύει,
- iii.** μια δυνατότητα,
- iv.** μια υπόθεση.

Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση (μονάδες 2) και να αιτιολογήσετε την επιλογή σας με βάση δύο διαφορετικά γλωσσικά μέσα που αξιοποιούνται (μονάδες 3)

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Γ

Γ1. Στο **Κείμενο 3** αποκαλύπτετε μια ανθρώπινη κατάσταση. Να την παρουσιάσετε και να την ερμηνεύσετε με βάση τρεις κειμενικούς δείκτες. Παράλληλα, να εκφράσετε τα συναισθήματα και τις σκέψεις που σας προκάλεσε η ανάγνωση του κειμένου; (150-200 λέξεις)

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Δ

Δ1. Σε άρθρο στη σχολική εφημερίδα να επισημάνετε τα εκφυλιστικά φαινόμενα του σύγχρονου αθλητισμού και να προτείνετε τρόπους με τους οποίους το σχολείο μπορεί να καλλιεργήσει στους νέους υγιές αθλητικό πνεύμα. [350-400 λέξεις]

(Στο άρθρο σας μπορείτε να αξιοποιήσετε δημιουργικά ιδέες από τα κείμενα που σας δόθηκαν.)

Μονάδες 30

Ευχόμαστε Επιτυχία!!!